

ISTORIA
ÎN IMAGINI
DE EPOCĂ

Gravură
Litografie
Offset
SEC. XVII-XX

DOMNITORI ȘI PRINCIPAI AI "ȚĂRILOR ROMÂNE"
DEASUPRA VEACURILOR

Consiliul Județean Dolj

Muzeul Olteniei Craiova Secția Istorie-Arheologie

Serviciul Județean Dolj al Arhivelor Naționale

ISTORIA ÎN IMAGINI DE EPOCĂ

Gravură
Litografie
Offset
SEC. XVII-XX

Expoziție realizată de Dr. Radu Gabriel Dumitrescu (Muzeul Olteniei) și Ramona Hogiu (Serviciul Județean Dolj al Arhivelor Naționale)

Catalog realizat de Dr. Radu Gabriel Dumitrescu (Muzeul Olteniei)

Sursă:

Muzeul Olteniei Craiova / Secția Istorie-Arheologie

Serviciul Județean Dolj al Arhivelor Naționale

Coperta I - *Fragment Scena uciderii lui Mihai Viteazul la Turda, București, 1858*. Stabilimentul litografic Gustav Wonneberg. Desenator: Carol Popp de Szathmari.

Coperta IV - *Panahida de la Războieni, București, [1905-1919]*. Ștefan Cel Mare la Valea-Albă 1496 8. Noiembrie.

INTRODUCERE.....

4

CAPITOLUL I .....

7

CAPITOLUL II .....

34

ABREVIERI .....

88

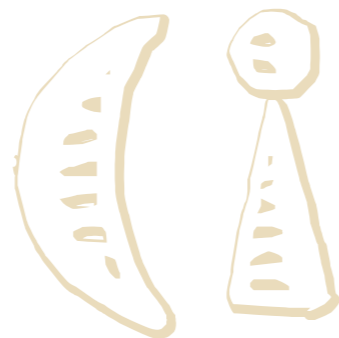
CUPRINS

4

IMAGINARUL,
ÎNȚELES CA FORMĂ
ELABORATĂ DE EXPRIMARE
A MENTALITĂȚILOR (MITURI,
UTOPII, RELIGII), ESTE O
COMPONENTĂ RELATIV
NOUĂ A ISTORIOGRAFIEI
ROMÂNEȘTI

Tudor Vladimirescu, Târgu Jiu, 1894
Tipolitografia Nicu D. Miloșescu
Litograf: Vitold Rola Piekarski
Col.: Serviciul Județean Dolj al Arhivelor
Naționale, Colecția Stampe, inv. 318

Imaginarul, înțeles ca formă elaborată de exprimare a mentalităților (mituri, utopii, religii), este o componentă relativ nouă a istoriografiei românești. Din acest punct de vedere există multe referiri în cursul scrierilor istorice, însă nu s-a constituit o istorie a imaginilor diferitelor personalități sau evenimente de-a lungul timpului: cum s-au format imaginile, ce a alimentat un mit sau altul, care au fost motivele schimbării sau deformării lor, precum și impactul social, istoric și politic al modificărilor intervenite.

În scenele istorice inspirate din trecut, pentru a da un singur exemplu de astfel de mit, figura voievodului valah Mihai Viteazul ca prim unificator al Țărilor Române a reprezentat punctul de întâlnire al creatorilor militanți, începând cu generația pașoptistă.

Strădania lui Nicolae Bălcescu de a descrie faptele marelui voievod a însemnat ea însăși o dovadă a nevoi epocii de a căuta modele, de a găsi argumente în trecutul istoric, prin care să se sprijine și să se justifice aspirația națională a românilor, imaginea lui Mihai Viteazul devenind simbol al Unirii.

Mihai Viteazul, București, 1857
Stabilimentul litografic Gustav Wonneberg
Col.: Serviciul Județean Dolj al Arhivelor Naționale,
Colecția Stampe, inv. 101; Biblioteca Muzeului Olteniei, Craiova, inv. 5682

INTRODUCERE

Expoziția Istoria în imagini de epocă. Gravură, litografie, offset (sec. XVII-XX) va cuprinde lucrări din colecțiile de Stampe ale Secției de Istorie-Arheologie a Muzeului Olteniei și Serviciului Județean Dolj al Arhivelor Naționale, cu o vechime ce variază între 400 și 90 de ani. Datorită varietății sale, expoziția este structurată tematic, pe epoci istorice, tehnici de imprimare și subiecte abordate.

Această expoziție se înscrie într-un program mai amplu de valorificare a pieselor deosebite care există în patrimoniul Secției de Istorie-Arheologie a Muzeului Olteniei, fiind realizată în parteneriat cu Serviciul Județean Dolj al Arhivelor Naționale și pe care publicul craiovean și nu numai este așteptat să o admire începând cu luna decembrie 2013.

Dr. Florin Ridiche
Manager Muzeul Olteniei

Nicolae Mavrocordat, Berlin, 1721

Gravor: Johann Georg Wolfgang

Legendă circulară: D D: IOANNES NICOLAVS ALEXANDRI MAVROCORDATO DE SCARLATI CELSISS: ATQ: SAPIENTISS. TOTIVS VALLACHIAE PRINCEPS. Sub portret, stemele unite ale celor două Țări Române. Colțul din dr., jos: I. G. Wolfgang Sc: Reg: fc: Berlin 1721.

D = 20 x 16,6 cm. Col.: Muzeul Olteniei, Craiova, Colecția Stampe, inv. I 11936

Bibliografie: D. A. Sturdza 1874, p. 151; Nicolae Iorga 1930, Pl. 142; Radu Gabriel Dumitrescu 2009, p. 39, cat. nr. 12, fig. 12

Capitolul I

ARTA PORTRETULUI ÎN ȚĂRILE ROMÂNE

1600 1821

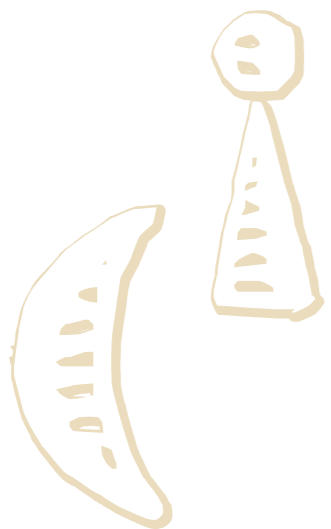
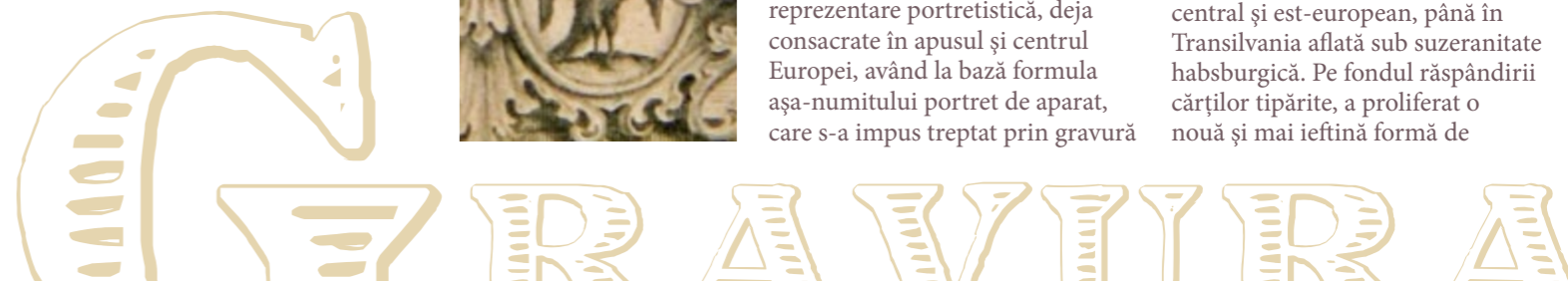
PERIOADA TEHNICILOR DE GRAVARE ÎN DĂLTIȚĂ, ÎN ARAMĂ, AQUAFORTE, AQUATINTĂ, ÎN MANIERĂ NEAGRĂ ENGLEZĂ

STAMPELE DIN ACEASTĂ EPOCĂ REPREZINTĂ OPERA EXCLUSIVĂ A UNOR ARTIȘTI OCCIDENTALI

Paralel cu portretistica post-bizantină reprezentată în pictura bisericească din Moldova și Țara Românească, în care figurile domnitorilor reprezentați în tablourile votive au căpătat treptat un caracter tot mai realist, pe fondul tendințelor de laicizare și al accentuării elementelor decorative, după anul 1600 au apărut tot mai frecvent noile forme de reprezentare portretistică, deja consacrate în apusul și centrul Europei, având la bază formula așa-numitului portret de aparat, care s-a impus treptat prin gravură

și în Țările Române cu aportul unor artiști gravori occidentali sau central-europeni, germani, austrieci, italieni sau francezi, care gravitau în preajma Curților princiare central-europene.

Nu putem ignora nici avansul portretului de aparat, consacrat în pictura vest-europeană a Secolului de aur, baroc, gen care, a influențat întregul fenomen artistic central și est-european, până în Transilvania aflată sub suzeranitate habsburgică. Pe fondul răspândirii cărților tipărite, a proliferat o nouă și mai ieftină formă de

Capitolul I

ARTA PORTRETULUI ÎN ȚĂRILE ROMÂNE

reprezentare în portret, portretul gravat, care a trebuit să se supună tehnicii și tehnologiilor de reprezentare plastică proprii noilor posibilități de imprimare, folosind în același timp lecția portretului de aparat, consacrată mai demult în pictura de șevalet.

Până în epoca lui Mihai Viteazul, figurarea plastică a elitelor noastre politice o putem desprinde doar din miniatură și pictura murală. Spre sfârșitul secolului al XVI-lea se produce în societatea occidentală o schimbare a mentalităților, revenind în prim plan valorile cavalerismului medieval. Se poate constata un proces de individualizare tot mai accentuată a conducătorilor,

se conturează un cult al elitelor (împărați, regi, duci, principii).

În acest context intră în scenă și primele figuri de Domni ai Țărilor Române, care încep să fie priviți cu o anumită curiozitate în mediul artistic apusean.

Comentând imaginea plastică gravată a lui Mihai Viteazul, văzut în ipostaza tipului renascentist al eroului, dar descins dintr-o tipologie încă medievală, trebuie subliniată diferența categorică între numeroasele efigii ale eroului de la Călugăreni, de factură și de circulație apuseană și imaginea de tradiție hieratic-bizantină, zugrăvită de meșterul Mina în naosul bisericii Călui, alături de Petru Cercel, fratele său.

Același tip de reprezentare occidentală s-a perpetuat mai târziu, spre mijlocul secolului al XVII-lea, în cazul portretelor lui Vasile Lupu, Matei Basarab și Mihail Pătrașcu. Toți trei erau reprezentați în haine fastuoase, de aparat, tributare tradiției medievale postbizantine dar, destul de frecvent, figurile domnitorilor cât și a unei noi boierimii formate către jumătatea veacului al XVII-lea puteau fi înfățișate îmbrăcate în costume semi-orientale sau semi-occidentale, caracterizate printr-un „autentic exotism baroc și războinic”.

Utilizarea portretului de aparat, tot mai des către sfârșitul

secolului al XVII-lea și începutul celui următor în Țara Românească și Moldova, a apărut ca o opțiune complementară, cu caracter aulic, la reprezentările domnitorilor și boierimii în portretistica tablourilor votive. Măiestriei artistice a unor meșteri zugravi, de talia eclecticului Constantinos sau a lui Pârvu Mutu, zugravul oficial al Cantacuzinilor, i s-a adăugat noua viziune a reprezentărilor de tip apusean a lui Johann Georg Mentzel, Alessandro dalla Via, François Morellon la Cave, Johann Christian Fritzsche, Johann Martin Bernigeroth sau Joseph Friedrich Rein, pentru a nu-i aminti decât pe acei artiști care au realizat portretele gravate ale lui Constantin Brâncoveanu

și Dimitrie Cantemir, ultimii domnitori pământeni.

Perioada fanariotă excelează și ea prin portretele pictate sau gravate ale unor domnitori precum: Nicolae, Constantin și Alexandru Mavrocordat; Alexandru Ipsilanti; Scarlat, Ioan Teodor și Grigore Calimach; Ioan Gheorghe Caragea; Alexandru Moruzi; Alexandru și Mihai Suțu; Grigore, Alexandru, Dimitrie, Gheorghe, Matei și Scarlat Ghica sau Nicolae Mavrogheni. Toți sunt bine reprezentați cu portrete de epocă, executate de artiști de notorietate, mai ales din lumea artistică austro-prusacă, de la Johann Georg Wolfgang, la începutul secolului al XVIII-lea,

la Johann Mathias Ebersbach și Johann Jacob Eberspach către sfârșitul său, sau, după 1800, de B.L. Kreuchely de Schwerdtberg și Blasius Höfel, artistul care a devenit celebru prin gravarea portretului lui Beethoven.

În Țara Românească au activat și graficieni francezi cum ar fi, spre exemplu, Louis Dupré, pictor la care au apelat domnitorii din familia Suțu. Domnitorul Constantin Mavrocordat a solicitat serviciile pictorului elvețian Jean-Etienne Liotard. Toate portretele erau realizate în spiritul barocului și al clasicismului, înconjurate de steme și alte accesorii care reprezentau puterea.

Mihai Viteazul, Augsburg, 1601

Gravor: Dominicus Custos

Legendă circulară: MICHAEL PALATINVS VALACHIAE, etc.

Sub portret, legenda pe două rânduri: Si Deus ó, vellet, Dacorum hic colla MICHAEL/

Eximeret Turca, libera tota iugo.

D = 17,8 x 11,7 cm

Col.: Muzeul Olteniei, Craiova, Colecția Stampe, inv. I 30998

Bibliografie: D. A. Sturdza 1874, pp. 137-138; Ioan C. Băcilă 1926, pp. 26-29, nr. 11;

Nicolae Bălcescu 1974, p. 216, nr. 3; Andrei Pippidi 1987, pp. 29-32, fig. 10;

Radu Gabriel Dumitrescu 2009, p. 38, cat. nr. 4, fig. 4

Mihai Viteazul, Praga, 1601

Gravor: Aegidius Sadeler

Legendă circulară: MICHAEL WAIVODA WALACHIE TRANSALPINÆ,
VTRAQVE FORTVNA INSIGNIS: ET IN VTRAQ, EADEM VIRTUTE. ÆT. XLIII.

Între portret și legenda circulară: *cvm priul. S. Cæ. M.tis.*

Sub legenda circulară, legenda: *Tanti facit nomen Christi: Maiestatem Cæsaris: Remp:/ Christianam, et Ecclesia, Sub Pont. Max. Concordiam: Sue/ prodigus, publicæ devotus Saluti: etiamsi dira omnia,/ et diri adversarentur: Ficta obruens factis.*

Sub legendă: *S. Cæs. M.tis Sculptor Æg. Sadeler ad vivum/ delineavit, et D.D. Prage. MDCI.*

D = 23,5 x 15 cm

Col.: Serviciul Județean Dolj al Arhivelor Naționale, Colecția Stampe, inv. 401

Bibliografie: D. A. Sturdza 1874, pp. 136-137; Const. V. Obedeau 1906, pp. 13-14, nr. 8; Ioan C. Băcilă 1926, pp. 12-18, nr. 1; Nicolae Iorga 1930, Pl. 74; Elena Niculescu, *Tinca Tarangul* 1969, p. 13, cat. nr. 27, fig. 9; Nicolae Bălcescu 1974, pp. 216-218, nr. 6; Andrei Pippidi 1987, pp. 33-35, fig. 13; Radu Gabriel Dumitrescu 2010 a, p. 81, cat. nr. 1, fig. 1

*Tanti facit nomen Christi: Maiestatem Cæsaris Remp.
Christianam, et Ecclesie, Sub Pont. Max. Concordiam: Sue
prodigus, publicæ devotus Saluti: etiamsi dira omnia,
et diri adversarentur: Ficta obruens factis.*

Mathias II de Habsburg, Augsburg, 1610

Gravor: Lucas Kilian

Legenda: *Conspicuis uultu MATTHIAS/*

Austrius hoc est,/REX capit HVNGARICI quum/ Diadema soli.

Legenda: *SERENISS. et POTENTISS. PRINCEPI ac DNO. DN.*

MATTHIÆ II REGI HVNGARIE/ DALMAT. CROAT. SLAVON.

CORONAT, BOHEMIÆ DESIGNAT. ARCHIDVCI AVSTRIE,/ DVCI

BVRGVNDIÆ, STIRIÆ, CARINTHÆ, CARNIOLÆ etc. MARCH.

MORAVIÆ etc./ REGI. AC DNO SVO CLEMENTISS

În partea de jos, central: *humil. et subiectiss. consec: Lucas Kilianus*

Chalcog./ civ. Aug. Vindel. M.DCX.

D = 31,5 x 22 cm

Col.: Muzeul Olteniei, Craiova, Colecția Stampe, inv. I 11941

Bibliografie: Radu Gabriel Dumitrescu 2009, p. 40, cat. nr. 19, fig. 19

*SERENISS. et POTENTISS. PRINCEPI ac DNO. DN. MATTHIÆ II REGI HVNGARIE
DALMAT. CROAT. SLAVON. CORONAT, BOHEMIÆ. DESIGNAT. ARCHIDVCI AVSTRIE.
DVCI BVRGVNDIÆ, STIRIÆ, CARINTHÆ, CARNIOLÆ etc. MARCH. MORAVIÆ. etc.
REGI. AC DNO SVO CLEMENTISS.*

*humil. et subiectiss. consec: Lucas Kilianus
Chalcog. civ. Aug. Vindel. M.DCX.*

Ferdinand III de Habsburg, 1625

Gravor: Wolfgang Kilian

Legendă circulară: SERENISS. AC. POTENTISS. PRINCEPS. AC. DOMINVS. DN. FERDINANDVS. III. REX. HVNGARIE. ET. BOHEMIE. ARCHIDVX. AVSTRIE. DVX. BVRGVND. STYR. CARINT. CARNIOL. ET. WIRTEMB. COMES. HABSP. TYROL. GORIT. LANDGRAV. ALSAT.

Sub portretul împăratului legenda: Fertur Idumaeam nunquam Succumbere palmam./ Quin manet ingesto pondere recta magis./ Hac oneris patiens Superas (v)exurgit in auras/ Vertice, nec premitur mole gravata solo./ Sic tuus est animus Victor, Rex Optime, namq/ Qui magis opprimitur, tollitur ille magis.

În parte de jos, în dr.: Wolf. Kilian. Scalp. et excud.

SD = 22,5 x 16 cm

Col.: Muzeul Olteniei, Craiova, Colecția Stampe, inv. I 11942

Bibliografie: Radu Gabriel Dumitrescu 2009, pp. 40-41, cat. nr. 20, fig. 20

Gheorghe Rákóczi I, Anvers, 1651

Editor: Peeter de Jode

Legendă: SERENISS. GEORGIVS RAGOTZIVS/ TRANSSILVANIAE PRINCEPS.

Sub legendă: P. de Iode excudit.

D = 24 x 16,2 cm

Col.: Muzeul Olteniei, Craiova, Colecția Stampe, inv. I 459

Bibliografie: Radu Gabriel Dumitrescu 2009, p. 38, cat. nr. 7, fig. 7

Mihail Pătrașcu, Viena, 1651

Gravor: Elias Widemann

Legendă circulară: MICHAEL VAIVODA, VALACHIE TRASPINÆ HÆREDITARIUS. Sub portretul domnitorului legenda: FIDE ET CONSTANTIA. Sub legenda circulară: 1651. În partea stg., jos: E. Vridenman delin et sculp.

D = 20,7 x 16 cm

Col.: Muzeul Olteniei, Craiova, Colecția Stampe, inv. I 11937

Bibliografie: D. A. Sturdza 1874, p. 145; Const. V. Obedeau 1906, pp. 11-12, nr. 2 (identificat drept Mihai Viteazul); Nicolae Iorga 1930, Pl. 112; Nicolae Bălcescu 1974, p. 219, nr. 5; Radu Gabriel Dumitrescu 2009, pp. 38-39, cat. nr. 8, fig. 8

Andrei Băthory, Frankfurt, 1665

Anonim

Legendă circulară: AVS. SIBENBV. RGN. CARDINAL. ANDREAS BATHORI. Sub portretul principelui legenda: OCCVBIT. IX. NOVEMB./ ANNO MDXCIX.

D = 16,7 x 13 cm

Col.: Muzeul Olteniei, Craiova, Colecția Stampe, inv. I 439.

Alt exemplar, inv. I 11933 (D = 16 x 14 cm)

Bibliografie: Radu Gabriel Dumitrescu 2009, p. 38, cat. nr. 2-3, fig. 2-3

QUE PARATUS
BATHORI FURST
BURGEN.

I. Sigismund Báthory, Frankfurt, 1665

Anonim
Legenda: IN UTRUMQUE PARATUS/ SIGISMUNDUS BATHORI FÜRST/IN SIBENBÜRGEN.

D = 16,5 x 13 cm

Col.: Muzeul Olteniei, Craiova, Colecția Stampe, inv. I 11939

Bibliografie: Radu Gabriel Dumitrescu 2009, p. 38, cat. nr. 5, fig. 5

II - V. Sigismund Báthory, Frankfurt, 1665 [detaliu]

Sinan Paşa, Frankfurt, 1665

Legendă circulară: SINAN BASSA TVRCKISCHER VECCIER ODER KRIEGSOBRISTR. Sub portret, legenda: OBIIT. ANO XCVI.

D = 15 x 12 cm

Col.: Muzeul Olteniei, Craiova, Colecția Stampe, inv. I 11935

Bibliografie: Radu Gabriel Dumitrescu 2009, p. 41, cat. nr. 21, fig. 21

Constantin Șerban, Viena, 1670
 Desenator: Adriaen van Bloemen
 Gravor: Giovanni Paolo Bianchi
 Legenda: COSTANTINO SERBANO PRINCIPE DI VALACCHIA.
 Sub legendă, în partea stg.: A. Blouem. deli., iar în partea dr.: Il Bianchi fec.
 D = 21,3 x 16 cm
 Col.: Muzeul Olteniei, Craiova, Colecția Stampe, inv. I 440
 Bibliografie: D. A. Sturdza 1874, p. 144; Nicolae Iorga 1930, Pl. 106; Nicolae Bălcescu 1974, p. 219, nr. 4; Radu Gabriel Dumitrescu 2009, p. 39, cat. nr.10, fig. 10 (identificat drept Eustratie Dabija); Radu Gabriel Dumitrescu 2011, p. 157, nota 9, p. 160, fig. 2

Grigore I Ghica, Viena, 1670

Desenator: Adriaen van Bloemen

Gravor: Cornelis Meÿssens

Legenda: GIOVANNI GREGORIO GIKI PRINCIPE DI VALACCHIA/ 2 : ANNO 1663. Sub legendă, în partea stg.: A. Bloem. deli, iar în partea dr.: C. Meÿssens, Fe, Vienna. Deasupra portretului, cifra 228.

D = 24,6 x 16,6 cm

Col.: Muzeul Olteniei, Craiova, Colecția Stampe, inv. I 418

Bibliografie: D. A. Sturdza 1874, p. 146; Nicolae Iorga 1930, Pl. 116; Nicolae Bălcescu 1974, p. 219, nr. 6; Radu Gabriel Dumitrescu 2009, p. 39, cat. nr. 9, fig. 9; Radu Gabriel Dumitrescu 2011, p. 158, nota 21, p. 160, fig. 4

Mihai Viteazul, Viena, 1674

Gravor: Johann Alexander Böner

Legenda: GIORGIO STEFANO PRINCIPE/ DI MOLDAVIA.

În dr. jos: I. A. Böner. f.

D = 30 x 20 cm

Col.: Serviciul Județean Dolj al Arhivelor Naționale, Colecția Stampe, inv. 86
Bibliografie: D. A. Sturdza 1874, p. 140 (identificat drept Ștefan Răzvan); Ioan C. Băcilă 1926, pp. 20-22, nr. 5; Nicolae Iorga 1930, Pl. 79; Andrei Pippidi 1987, p. 37, fig. 21; Radu Gabriel Dumitrescu 2010 a, p. 81, cat. nr. 2, fig. 2; Radu Gabriel Dumitrescu 2011, p. 158, nota 25, p. 160, fig. 5

Ștefan Báthory, [cca. 1710]

Anonim

Legenda: **Stephanus Bathori König in Pohlen**. Sub portret cifra 94.

D = 28 x 17,5 cm

Col.: Muzeul Olteniei, Craiova, Colecția Stampe, inv. I 30994

Bibliografie: Radu Gabriel Dumitrescu 2009, p. 38, cat. nr. 1, fig. 1

Sigismund Báthory, [cca. 1721]

Anonim

Legenda: **Sigismundus Bathori**. Sub legendă, cifra 185.

D = 29 x 18 cm

Col.: Muzeul Olteniei, Craiova, Colecția Stampe, inv. I 11940

Bibliografie: Radu Gabriel Dumitrescu 2009, p. 38, cat. nr. 6, fig. 6 (identificat drept Gabriel Báthory)

Nicolae Mavrocordat, Berlin, 1721

Gravor: Johann Georg Wolfgang

Legendă circulară: D D: IOANNES NICOLAVS ALEXANDRI MAVROCORDATO DE SCARLATI CELSISS: ATQ: SAPIENTISS. TOTIVS VALLACHIE PRINCEPS. Sub portret, stemele unite ale celor două Țări Române. În colțul din dr., jos: I. G. Wolfgang Sc: Reg: fc: Berlin 1721.

D = 20 x 16,6 cm

Col.: Muzeul Olteniei, Craiova, Colecția Stampe, inv. I 11936

Bibliografie: D. A. Sturdza 1874, p. 151; Nicolae Iorga 1930, Pl. 142; Radu Gabriel Dumitrescu 2009, p. 39, cat. nr. 12, fig. 12

Dimitrie Cantemir, Londra, 1734

Anonim

Legenda: DEMETRIVS CANTEMIR. / S. ROSSIACI IMPERII, / et MOLDAVIÆ PRINCEPS. / PETRI. M. RUSSORU *Imperatoris* / SENATOR, et AB INTIMIS CONSILIIIS. Sub portret, stema de principe rus a lui Dimitrie Cantemir

D = 22,5 x 15,5 cm

Col.: Muzeul Olteniei, Craiova, Colecția Stampe, inv. I 441

Bibliografie: Nicolae Iorga 1930, Pl. 149; Valerian L. Ciofu 1978-1979, pp. 338-341, fig. 5; Radu Gabriel Dumitrescu 2009, pp. 39-40, cat. nr. 14, fig. 14

Constantin Mavrocordat, Paris, 1743

Gravor: Gilles Edme Petit

Legenda: **Constantinus Mauro-Cordatus/ utriusque Valachiae et/ Moldaviae Princeps.**

Sub, legenda: **Regificos factus Musarum/ vincit amore.** Între cele două legende: **Gravé par Petit.**

D = 20 x 12,5 cm

Col.: Muzeul Olteniei, Craiova, Colecția Stampe, inv. I 11938

Bibliografie: Nicolae Bălcescu 1974, p. 220, nr. 9; Radu Gabriel Dumitrescu 2009, p. 40, cat. nr. 15, fig. 15; Valentin Sava 2010, p. 119

Nicolae Mavrocordat, [Leipzig, mijlocul sec. XVIII]

[Gravor: Johann Martin Bernigeroth]

Legenda: **Ioann. Nicolaus Alexandri/ Maurocordato de Scarlati,/ Vallachia Princeps.**

D = 13,5 x 8,3 cm

Col.: Muzeul Olteniei, Craiova, Colecția Stampe, inv. I 11934

Bibliografie: D. A. Sturdza 1874, pp. 151-152; Radu Gabriel Dumitrescu 2009, p. 39, cat. nr.13, fig. 13

Grigore III Ghica, Leipzig, 1772

Gravor: Johann Michael Stock

Legenda: ΔΙΚΕ ΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΟΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΙΕΡΩΝ ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΣ/ ΓΟΥΝΕ ΔΕ ΣΥ ΓΚΙΚΑΔΩΝ ΚΟΙΡΑΝΕ ΚΑΙΤΕ ΝΟΑ. În colțul din dreapta, jos: I. M. Stock Sculps. Lipsia. D = 35 x 21 cm

Col.: Muzeul Olteniei, Craiova, Colecția Stampe, inv. I 460

Bibliografie: Nicolae Iorga 1930, Pl. 178; Radu Gabriel Dumitrescu 2009, p. 40, cat. nr. 16, fig. 16

Alexandru Ipsilanti, Viena, sfârșitul sec. XVIII

Gravor: Johann Löschenkohl

Legenda: Ypsilandi./ Fürst von der Moldau. În colțul din dr., jos: Bei Löschenkohl.

D = 15,5 x 10 cm

Col.: Muzeul Olteniei, Craiova, Colecția Stampe, inv. I 442

Bibliografie: D. A. Sturdza 1874, p. 155; Radu Gabriel Dumitrescu 2009, p. 40, cat. nr. 17, fig. 17 (identificat drept Constantin Ipsilanti)

Ioan Gh. Caragea, Viena, 1818

Gravor: Blasius Höfel

Pe marginea portretului, legenda: **Βλαίο: Χεφέλ εχαρ: εν Βιέννι 1818**

Dedesubt o pecete, cu doi unicorni, o cunună, iar în interiorul cununii – corbul valah cu

crucea în cioc, având capul întors spre dr.; dedesubt, anul începutului domniei – „1812”.

Cununa este timbrată de o coroană. Sub acest sigiliu sunt patru versuri dedicatorii în limba greacă

D = 19,4 x 11 cm

Col.: Biblioteca Muzeului Olteniei, Craiova, inv. 5484

Bibliografie: D. A. Sturdza 1874, p. 155; Nicolae Iorga 1930, Pl. 203

Matei Corvin

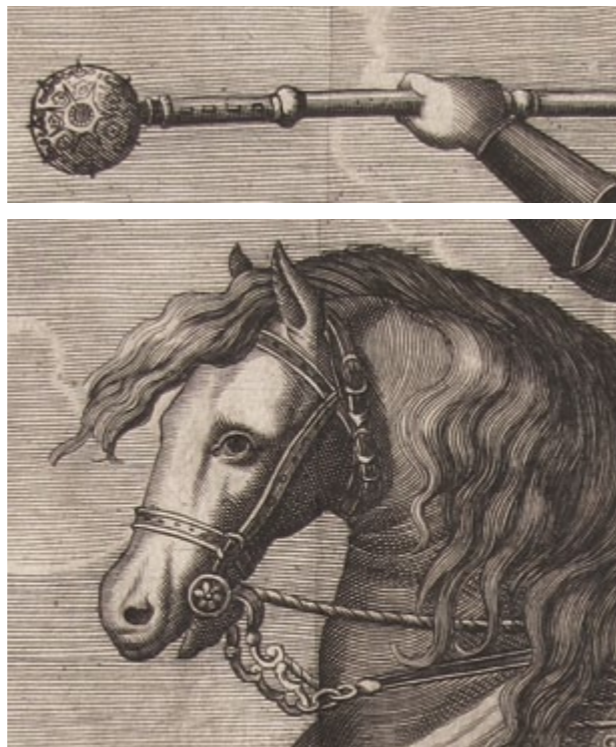
Nedatat; Anonim

Legenda: **HVNNADE CORVIN.**

D = 13,3 x 9,5 cm

Col.: Muzeul Olteniei, Craiova, Colecția Stampe, inv. I 453

Bibliografie: Radu Gabriel Dumitrescu 2009, p. 40, cat. nr. 18, fig. 18

Mihail Apafi
 Nedatat; Anonim
 Legenda: Baares contufaith des furften in Siebenburgen/ Michael Abaffi.
 D = 33,5 x 25,6 cm
 Col.: Muzeul Olteniei, Craiova, Colecția Stampe, inv. I 458
 Bibliografie: Radu Gabriel Dumitrescu 2009, p. 39, cat. nr. 11, fig. 11

I-II. Ștefan cel Mare și Doamna Voichița, Iași, 1871 [detalii]
Atelierul Tipolitografic H. Goldner
Litograf: Alexandru Asachi
Legenda: STEFAN CEL MARE ETIENNE LE GRAND + DÔMNA VOICHITA +
PRINCESSE VOICHITZA./ După originalu din Monastiroa Putna 1458. D'après
l'original du Monastère Putna. Sub portret și deasupra legendei, în stg.: [A] ASAKI.
D = 32 x 24 cm
Col.: Muzeul Olteniei, Craiova, Colecția Stampe, inv. I 451
Bibliografie: Repertoriul 1974, p. 56, cat. nr. 242; Doina Pungă 2009, p. 189, cat. nr. 60;
Radu Gabriel Dumitrescu 2010 c, p. 131, cat. nr. 3, p. 135, fig. 3

III-IV. Sigismund Báthory, [cca. 1721]

Anonim
Legenda: Sigismundus Bathori. Sub legendă, cifra 185
D = 29 x 18 cm
Col.: Muzeul Olteniei, Craiova, Colecția Stampe, inv. I 11940.
Bibliografie: Radu Gabriel Dumitrescu 2009, p. 38, cat. nr. 6, fig. 6
(identificat drept Gabriel Báthory)

PRINCE MICHEL ȘTIRBZA
Prince ragnant de Moldave
1834 - 1849
original appartenant au prince Zămbrea R.

LITOGRAFIE

Capitolul II

PORTRETE ȘI COMPOZIȚII ISTORICE ÎN VIZIUNEA ARTIȘTILOR DIN SECOLUL 'AL XIX-LEA

1821 1921

STAMPELE DIN ACEASTĂ
EPOCĂ REPREZINTĂ OPERA
UNOR ARTIȘTI STRĂINI (ÎN
SPECIAL ÎN PERIOADA DE
ÎNCEPUT) ȘI ROMÂNI

PERIOADA TEHNICILOR
LITOGRAFICE ÎN CRETĂ,
A CROMOLITOGRAFIEI
ȘI OFFSET-ULUI

**LITOGRAFIA A FOST UNA
DIN MARILE DESCOPERIRI
ALE SECOLULUI AL XIX-LEA,
CARE A SCHIMBAT NU
NUMAI RELAȚIA DINTRE
ARTIST ȘI MEDIUM, ÎN
SENSUL GĂSIRII UNEI
EXPRESII ARTISTICE NOI,
LIBERE ȘI DIRECTE, DAR
ȘI RAPORTURILE DINTRE
ARTIST ȘI PUBLIC, ELE
ECHIVALÂND CU CEEA
CE AZI SE POATE NUMI
O MODALITATE DE
MEDIATIZARE**

Litografia a revoluționat
concepția despre imaginea
artistică și până la 1839, odată
cu instaurarea erei fotografice,
ea a acoperit, prin tiraje mari,
necesitățile de multiplicare
ale documentelor celor mai
diverse, de la desenul de presă,
de „actualități” (caricatura, mai
ales), la galeriile iconografice de
portrete, costume sau moravuri.
Pe teritoriul României litografia
s-a afirmat și a evoluat în
circumstanțele istorice care au
condus la creșterea nevoii de
cunoaștere și de comunicare,

de stocare și transmite a informației, prin care se caracterizează renașterea modernă a națiunii române. Apariția litografiei este astfel pe deplin și pentru totdeauna legată în Țara Românească și Moldova de generația de aur din prima jumătate a secolului al XIX-lea, ai cărei intelectuali, formați în atmosfera de emulație a școlilor naționale, erau instruiți în marile universități și biblioteci apusene.

Vreme de aproape opt decenii, litografia a circulat și a penetrat în toate straturile sociale, a susținut prin imagine aspirațiile politice ale vremii, a reflectat cu promptitudine evenimentele contemporane, s-a constituit

în cronică a faptelor trecutului, a impus memoriei colective figura marilor bărbați ai istoriei noastre, a făcut cunoscute tezaure arheologice și etnologice, a ilustrat texte literare și științifice. Alături de pictori, acuareliști și desenatori, artiștii litografi autohtoni sau străini stabiliți în Țara Românească și Moldova, ulterior în România Mică, au creat o manieră proprie de racordare și participare la evenimentele istorice marcante cu care au fost contemporani – Revoluția de la 1848, Unirea Principatelor și Războiul de Independență – în care inspirația era subordonată idealului exemplarității cu mesaj educativ.

Mihail Sturdza, Paris, 1907
Imprimeria Plon-Nourrit et Cie

Pictor: Gheorghe Lemeni / Gravor: Jules Adolphe Chauvet
Legenda: **LE PRINCE MICHEL STURDZA/ Prince régnant de Moldavie/ 1834-1849/ (d'après le portrait original appartenant au prince Démètre Michel Sturdza).** Sub portret legendele: Lemeny pinxit – în stg; Plon-Nourrit & Cie Edit. – central; Héliog. Chauvet – în dr.
D= 21 x 14,5 cm

Col.: Biblioteca Muzeului Olteniei, Craiova, inv. 2875

LE PRINCE MICHEL STURDZA
Prince régnant de Moldavie
1834-1849

(d'après le portrait original appartenant au prince Démètre Michel Sturdza)

Portretul, cu toate variantele sale, reprezintă genul major, permanent, al întregii producții litografice din secolul al XIX-lea. Solicitat din ce în ce mai mult de cercurile nobilimii și burgheziei, portretul litografiat, individual sau de grup, înfățișând personalități ale istoriei contemporane, științei și artei, configurează în același timp o galerie de tipuri umane universale.

Cunoscând o mare epocă de înflorire în perioada 1830-1840, portretul litografiat a fost inițial o copie după o pictură sau după o gravură. Portretul reprodus după o imagine anterioară, care mai târziu poate fi chiar o fotografie, evoluează în paralel cu portretul

după natură de-a lungul întregului secol și uneori în creația aceluiași artist. Într-o primă perioadă, influențate de miniatură și de gravura în metal, portretele bust, încadrate oval, cu figura văzută din profil, păstrează un spațiu generos pentru numele și titlurile personajului înfățișat.

Va fi oficializat și va face epocă portretul văzut din trei sferturi, cu personajul portretizat reprezentat în picioare sau stând pe un fotoliu. Definitiv pentru evoluția portretului litografiat este opera lui Joseph Kriehuber (1800-1876). Portretist al familiei imperiale austriece și al celor mai importante personalități din vremea sa, Kriehuber a creat

Ștefan cel Mare și Doamna Voichița, Iași, 1871
Atelierul Tipolitografic H. Goldner
Litograf: Alexandru Asachi

Legenda: **STEFAN CEL MARE ETIENNE LE GRAND + DÔMNA VOICHITA + PRINCESSE VOICHITZA./ După originalu din Monastiroa Putna 1458. D'après l'original du Monastère Putna. Sub portret și deasupra legendei, în stg.: [A] ASAKI.**
D = 32 x 24 cm

Col.: Muzeul Olteniei, Craiova, Colecția Stampe, inv. I 451

Bibliografie: Repertoriul 1974, p. 56, cat. nr. 242; Doina Pungă 2009, p. 189, cat. nr. 60; Radu Gabriel Dumitrescu 2010 c, p. 131, cat. nr. 3, p. 135, fig. 3

modele perpetuate în timp de numeroșii săi elevi și admiratori. Printre aceștia regăsim și numele viitorilor măștri care mai târziu au influențat arta portretului litografiat în Țările Române. De la portretul bust, văzut din profil, Kriehuber trece la portretul văzut din trei sferturi, atenuând vechiul unghi de vedere sub influența pictorului englez Joshua Reynolds, pe care l-a cunoscut din reproduceri și din relatările prietenului său Friedrich von Amerling.

Începând din anul 1840, portretele realizate de marele

artist vienez sunt reprezentate preponderent în picioare. Lucrând în cretă, folosind uneori tonurile diferențiate cromatic pentru fond, Kriehuber atinge punctul culminant al creației sale în anii 1840-1850. Planșele sunt semnate întotdeauna autograf, direct pe piatră, menționarea numelui în inscripție fiind mai puțin folosită.

În mod obișnuit, o trăsătură circulară, lansată dezinvolt în prelungirea numelui, unifică semnătura și data ca valori comunicaționale, echivalente și definitorii. Mulți dintre artiștii litografi care i-au admirat opera și

pentru care a fost un maestru de referință au copiat cu exactitate și au perpetuat în timp maniera de a semna cu vultură.

Încă de la jumătatea secolului al XIX-lea, portretul litografiat a început să se transforme într-un gen comercial care evidenția în primul rând rangul și importanța socială și nu psihologia interioară, unică, a modelului.

După 1860, fotografia, mult mai ieftină, concurează cu mult succes arta litografiei. Așadar, prima perioadă de glorie a litografiei se încheie,

chiar dacă impresionismul și postimpresionismul vor mai cunoaște realizări notabile.

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, subminat de apariția fotografiei alături de care a evoluat o perioadă, producția litografică a devenit excesivă, având tendința de a se industrializa. Litografia a fost din ce în ce mai mult utilizată ca procedeu tehnic de imprimare în ilustrația cărților editate în tiraj mare și a periodicelor numeroase ale vremii, în alcătuirea marilor albume de reproduceri după opere de artă celebre și în planșele cu caracter de propagandă.

Intervenția mijloacelor mecanice și fotomecanice, a preselor rapide, apariția fotolitografiei și a heliogravurii, au redus în bună măsură caracterul original al litografiei. Un studiu mai atent al fenomenului relevă mari concesii făcute în detrimentul realizării artistice și al orientării gustului artistic. S-a instaurat, în aceste condiții, un gen de propagandă ieftină, promovată conjunctural de cercurile politice aflate la putere sau de grupuri sociale cu interese distincte.

ÎN ULTIMII TREIZECI DE ANI AI VEACULUI AL XIX-LEA, CROMOLITOGRAFIA, TEHNICĂ IEFTINĂ, A CUNOSCUȚ O DEZVOLTARE EXPLOZIVĂ, NEGÂND O ATITUDINE ESTETICĂ ANTERIOARĂ, CARE APRECIA CĂ LITOGRAFIA ÎN CULORI ȘI CHIAȚ LITOGRAFIA COLORATĂ DE MÂNĂ ERAU LIPSITE DE VALOARE

Lemeny pinxit.

Plon-Nourrit & Cie Edit.

Héliog. Chauvet

Mihail Sturdza, Paris, 1907 [detaliu]
Imprimeria Plon-Nourrit et Cie
Pictor: Gheorghe Lemeni
Gravor: Jules Adolphe Chauvet
Col.: Biblioteca Muzeului Olteniei,
Craiova, inv. 2875

Dimitrie Cantemir, Iași, 1836
Atelierul Tipolitografic al Albinei
Litograf: Gheorghe Lemeni

Legenda: ДІМІТРИЕ КАНТЕМІР / ДОМН ЦЪРІІ
МОЛДОВІІ / Принчип Имперіи Романіе /
ші а Росіиі Сенатор & &
Sub legendă: Емї Літографіа Албінеї. / 1836.
Între portret și legendă, în dr.: Ліг: Г. Лемени.
D = 20,5 x 13 cm

Col.: Biblioteca Muzeului Olteniei, Craiova, inv. 5417
Bibliografie: Doina Pungă 2009, p. 206, cat. nr. 185,
p. 417, ilustrația nr. 229

Grigore Dimitrie Ghica, Buda, 1837

Tipografia Crăiască din Buda

Desenator: Constantin Lecca

Legenda: ΓΡΗΓΟΡΙΕ-Δ, ΓΙΚΑ, ΒΒ. Legenda despărțită de o acvilă încoronată cu crucea în cioc.

Sub portret, în partea stg.: Leca.

Sub portret, în partea dr.: M. A.

D = 18 x 10,7 cm

Col.: Biblioteca Muzeului Olteniei, Craiova, inv. 5847

Bibliografie: Nicolae Iorga 1928, pp. 32-33, ilustrația nr. 1; Nicolae Iorga 1930, Pl. 209; Barbu Theodorescu 1938, ilustrația nr. XVI; Paul Rezeanu 2005, p. 96

Alexandru Dimitrie Ghica, Buda, 1837

Tipografia Crăiască din Buda

Desenator: Constantin Lecca

Legenda: ΑΛΕΚΣΑΝΔΡΟΥ ΑΔ ΙΙ.

Sub portret, în partea stg.: Leca.

Sub portret, în partea dr.: A. M.

D = 18 x 11,2 cm

Col.: Biblioteca Muzeului Olteniei, Craiova, inv. 5847

Bibliografie: Nicolae Iorga 1928, pp. 32-33, ilustrația nr. 2; Georgeta Răduică, Nicolin Răduică 1981, p. 119

Alexandru Filipescu, Buda, 1837
 Tipografia Crăiască din Buda
 Litograf: Anton Chladek
 Legenda: АЛЕКСАНДРУ ФІЛІПЕСКУ.
 Sub portret, în partea stg.: M.
 Sub portret, în partea dr.: Chladek.

Personajul ține în mâna dr. o carte, iar în cea stg. un mănunchi de hârtii pe care se poate citi: МІИІС/ ДРЕПТЬ.

D = 18,2 x 11,3 cm

Col.: Biblioteca Muzeului Olteniei, Craiova, inv. 5847

Bibliografie: Nicolae Iorga 1928, pp. 32-33, ilustrația nr. 4; George Oprescu 1942, Pl. XXIX

Grigore Băleanu, Buda, 1837
 Tipografia Crăiască din Buda
 Desenator: Constantin Lecca
 Legenda: ГРІГОРІС БЪЛБНУ
 Sub portret, în partea stg.: Lecca.
 Sub portret, în partea dr.: M. A.

Personajul ține în mâna dr. o hârtie pe care se poate citi: **Reglement.**

D = 18,2 x 11,2 cm

Col.: Biblioteca Muzeului Olteniei, Craiova, inv. 5847

Bibliografie: Nicolae Iorga 1928, pp. 32-33, ilustrația nr. 3; George Oprescu 1942, Pl. XXXII;
 Repertoriul 1974, p. 236, cat. nr. 1179; Paul Rezeanu 2005, p. 98

Grigore Filipescu, Buda, 1837

Tipografia Crăiască din Buda

Litograf: Anton Chladek

Legenda: ΓΡΙΓΟΡΙΣ ΦΙΛΙΠΕΣΚΟΣ.

Sub portret, în partea stg.: Chladek.

Sub portret, în partea dr.: A. M.

D = 18,2 x 11,2 cm

Col.: Biblioteca Muzeului Olteniei, Craiova, inv. 5847

Bibliografie: Nicolae Iorga 1928, pp. 32-33, ilustrația nr. 5; Georgeta Răduică, Nicolin Răduică 1981, p. 119; Doina Pungă 2009, p. 194, cat. nr. 99, p. 439, ilustrația nr. 296

Antioh Cantemir, Leipzig, 1844

Atelierul litografic C. C. Böhme

Litograf: Cacilic Brandt ?

Sub portret, în partea stg.: **gedruckt v C. C. Böhme, Lpzg.**

Sub portret, în partea dr. semnătura: **Cacilic Brandt.**

D = 21,5 x 13 cm

Col.: Biblioteca Muzeului Olteniei, Craiova, inv. 5303

Barbu Dimitrie Știrbei, Paris, 1851

Imprimeria Joseph Lemercier

Desenator: Carol Popp de Szathmari

Legenda: **Barbu Demetrie Știrbei/ Domn stăpânitor al țerii Românești**
Sub portret și deasupra legendei în partea stg.: Dessine d'apres nature par
CH. P. SZATHMARI. 185[1].

În partea dr.: **Imp. Lemercier [r.] de Seine, 57. À Pari[s].**

D = 54,5 x 41,5 cm

Col.: Muzeul Olteniei, Craiova, Colecția Stampe, inv. I 419/1

Bibliografie: Repertoriul 1975, p. 413, cat. nr. 2031; Doina Pungă 2009, p. 231, cat. nr. 377; Radu Gabriel Dumitrescu 2010 c, p. 131, cat. nr. 2, p. 134, fig. 2

Ambasadorul împăratului Germaniei la Suceava, Iași, 1854

Atelierul Tipolitografic al Albinei

Litograf: Alexandru Asachi

Legenda: **Амбасадорул імператорулуї Германії/ ла Сучеаба.**

În cadru, în partea dr., jos, monograma: **AA.**

Sub legendă, în partea dr.: **Календар 1854.**

D = 19,2 x 11,7 cm

Col.: Biblioteca Muzeului Olteniei, Craiova, inv. 5774

Bibliografie: Nicolae Iorga 1912, p. 755; Georgeta Răduică, Nicolin Răduică 1981, p. 444

Petru Rareș cu maică-sa înaintea Dreptății, Iași, 1854
Atelierul Tipolitografic al Albinei
[Litograf: Alexandru Asachi]

Legenda: ПЕТРУ-РАРЕШ КУ МАІКЪ-СА ÎNAINTEA DREPTĂȚII.

Sub legendă, în partea dr.: Календар 1854.

D = 18,9 x 12 cm

Col.: Biblioteca Muzeului Olteniei, Craiova, inv. 5774

Bibliografie: Nicolae Iorga 1912, p. 755; Georgeta Răduică, Nicolin Răduică 1981, p. 444

ПЕТРУ-РАРЕШ КУ МАІКЪ-СА ÎNAINTEA DREPTĂȚII.

Calendar 1854.

Margareta de Losoncz, Iași, 1854

Atelierul Tipolitografic al Albinei

Litograf: Alexandru Asachi

Legenda: MARGARETA DE LOSONCZ/ a patra soție a lui Ștefan – cel Mare.

În cadru, în partea stg.: Asaky.

Sub legendă, în partea dr.: Kalendar 1854.

D = 19,1 x 12 cm

Col.: Biblioteca Muzeului Olteniei, Craiova, inv. 5774

Bibliografie: Nicolae Iorga 1912, p. 755; Repertoriul 1974, p. 56, cat. nr. 244; Georgeta Răduică, Nicolin Răduică 1981, p. 444; Doina Pungă 2009, p. 183, cat. nr. 16

Mircea cel Bătrân, București, 1857

Stabilimentul litografic Gustav Wonneberg

Legenda: МІРЧЕА ЧЕЛУ ВЪТРІНЪ, / Domnul României.

Sub portret, în dr.: Stab. lith. G. Wonneberg. Bukarest.

D = 18,2 x 12,7 cm

Col.: Biblioteca Muzeului Olteniei, Craiova, inv. 5682
Bibliografie: Doina Pungă 2009, p. 449, ilustrația nr. 326

Ștefan cel Mare, București, 1857
 Stabilimentul litografic Gustav Wonneberg
 Legenda: Ștefan cel Mare, Domnul Moldovii/ Ânsă unu Mihai unu Ștefan cand vră odată vomă ave!.../ pag. 165
 Sub portret: Stab. lith. G. Wonneberg. Bucurest.
 D = 18,2 x 12,8 cm
 Col.: Biblioteca Muzeului Olteniei, Craiova, inv. 5682
Bibliografie: Doina Pungă 2009, p. 449, ilustrația nr. 324; Radu Gabriel Dumitrescu 2012 c, pp. 222-223, cat. nr. 6, p. 227, ilustrația nr. 6

Mihai Viteazul, București, 1857
 Stabilimentul litografic Gustav Wonneberg
 Legenda: Mixa Viteazul, Domnul Pomâni.
 D = 17,9 x 12,1 cm
 Col.: Serviciul Județean Dolj al Arhivelor Naționale, Colecția Stampe, inv. 101; Biblioteca Muzeului Olteniei, Craiova, inv. 5682 (D = 18,2 x 12,8 cm)
Bibliografie: Radu Gabriel Dumitrescu 2010 a, p. 82, cat. nr. 6, p. 85, fig. 6

Mihnea Vodă, București, 1857
 Stabilimentul litografic Gustav Wonneberg
 Legenda: **Mixnea Vodá**,/ fiyl lsi Pady Mixnea.
 D = 18,2 x 12,8 cm
 Col.: Biblioteca Muzeului Olteniei, Craiova, inv. 5682

Decebal, București, 1858
 Atelierul litografic Andreas Bielz
 [Litograf: Fidelis Walch]
 Legenda: **DECEBALŪ**/ Regele dacilorŭ.
 D = 21 x 13 cm
 Col.: Biblioteca Muzeului Olteniei, Craiova, inv. 5419

Bogdan Vodă, București, 1858
 Atelierul litografic Andreas Bielz
 [Litograf: Fidelis Walch]
 Legenda: **BOGDAN VODĂ**.
 Sub legendă, central: **Lith. A. Bielz Bukarest**.
 D = 21 x 13 cm
 Col.: Biblioteca Muzeului Olteniei, Craiova, inv. 5419

Panahida de la Războieni, Viena, 1858
 Stabilimentul artistic Zamarski & Dittmarsch
 Pictor: Constantin Lecca
 Editor: George Ioanid
 În partea stg.: [C.] Lecca
 În partea de jos, central: **Delfarbendr. d. artist. Anst. v. Zamarski & Dittmarsch. Wien**.
 În partea de jos, în dr.: **George Ioanid, Librarü-editorü**.
 D = 64 x 51,5 cm
 Col.: Muzeul Olteniei, Craiova, Colecția Artă Plastică, inv. I 26499
Bibliografie: Radu Gabriel Dumitrescu 2012 a, p. 118, cat. nr. 7, p. 122, ilustrația nr. 7

Împăcarea dintre Bogdan cel Orb și Radu cel Mare, Viena, 1858

[Stabilimentul artistic Zamarski & Dittmarsch]

Pictor: Constantin Lecca

Editor: George Ioanid

În partea de jos, în stg.: **George Ioanid** Librarú-editorú.

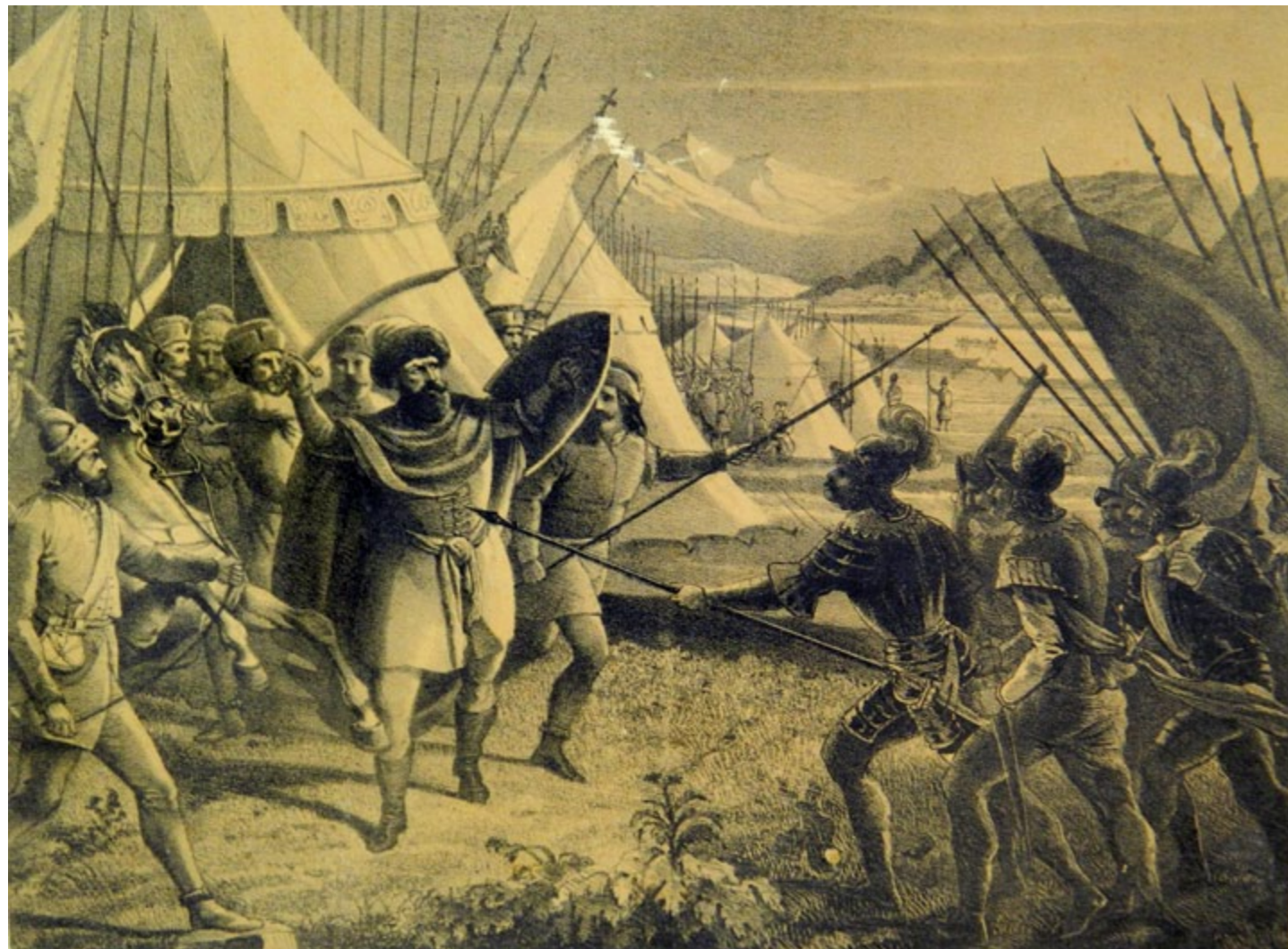
În partea de jos, în dr.: **C. Lecca**.

D = 63,3 x 50,5 cm

Col.: Muzeul Olteniei, Craiova, Colecția Artă Plastică, inv. I 26501

Bibliografie: Bibliografia analitică 1970, p. 21, nota, 383;
Radu Gabriel Dumitrescu 2012 a, pp. 118-119, cat. nr. 8, p. 122, ilustrația nr. 8

Fragment Scena uciderii lui Mihai Viteazul la Turda, București, 1858

Stabilimentul litografic Gustav Wonneberg

Desenator: Carol Popp de Szathmari

Editori: Dimitrie Pappasoglu, Rusou și Petri

D = 22 x 30 cm

Col.: Muzeul Olteniei, Craiova, Colecția Stampe, inv. I 12017

Bibliografie: Ioan C. Băcilă 1926, p. 37, nr. 29; Ioan Strujan, Constantin Căzănișteanu 1972, p. 142; Repertoriul 1975, p. 415, cat. nr. 2039; Doina Pungă 2009, p. 132, nota 129; Radu Gabriel Dumitrescu 2010 c, p. 131, cat. nr. 4, p. 136, fig. 4

Mircea cel Bătrân, București, 1859

Atelierul litografic Andreas Bielz

[Litograf: Fidelis Walch]

Legenda: **MIRCEA CELŪ BĂTRĂNŪ.**

Sub legendă, central: **Lith. A. Bielz Bukurest.**

D = 24 x 15 cm

Col.: Biblioteca Muzeului Olteniei, Craiova, inv. 5251; Serviciul Județean Dolj al Arhivelor Naționale, Colecția Stampe, inv. 400 (D = 18 x 11,5 cm)

Bibliografie: Doina Pungă 2009, p. 233, cat. nr. 395, p. 449, ilustrația nr. 325; Radu Gabriel Dumitrescu 2010 a, p. 82, cat. nr. 8, p. 85, fig. 8

Mihai Viteazul, București, 1859
 Atelierul litografic Andreas Bielz
 [Litograf: Fidelis Walch]
 Legenda: **MICHAIU VITEAZULŪ**.
 Sub legendă, central: **Lith. A. Bielz Bukurest.**
 D = 21 x 13 cm
 Col.: Biblioteca Muzeului Olteniei, Craiova, inv. 5251

Constantin Șerban, București, 1859
 Atelierul litografic Andreas Bielz
 [Litograf: Fidelis Walch]
 Legenda: **KONSTANDIN SHERBAN/ saŭ Basarab Kärnŭ**.
 Sub legendă, central: **Lith. A. Bielz Bukurest.**
 D = 21 x 13 cm
 Col.: Biblioteca Muzeului Olteniei, Craiova, inv. 5251

Constantin Brâncoveanu, București, 1859
 Atelierul litografic Andreas Bielz
 [Litograf: Fidelis Walch]
 Legenda: KOSTANDIN BASARAB BRÂNKOVEANŪ.
 Sub legendă, central: Lith. A. Bielz Bukurest.
 D = 21 x 13 cm
 Col.: Biblioteca Muzeului Olteniei, Craiova, inv. I 5251

Mihai Viteazul, Paris, [1860]
 Litograf: Auguste-Alexandre Hirsch
 Sub portret: HIRSCH GRAVEUR PARIS
 D = 22 x 17 cm
 Col.: Serviciul Județean Dolj al Arhivelor Naționale, Colecția Stampe, inv. 82
 Bibliografie: Radu Gabriel Dumitrescu 2010 a, p. 83, cat. nr. 10, p. 85, fig. 10

Constantin Brâncoveanu, Paris, [1860]

Litograf: Auguste-Alexandre Hirsch

Legenda: CONSTANTIN BRANCOVAN BASSARABA/ 1688-1714.

Între portret și legendă: HIRSCH GRAVEUR PARIS.

D = 21,7 x 16,9 cm

Col.: Serviciul Județean Dolj al Arhivelor Naționale, Colecția Stampe, inv. 84

Bibliografie: Mariana Vida 1999, p. 42, cat. nr. 61; Radu Gabriel Dumitrescu 2010 a, pp. 82- 83, cat. nr. 9, p. 85, fig. 9

Mihai Viteazul, Paris, post 1861
 Imprimeria Joseph Lemercier
 Editor: G. I. Filionescu

Legenda: MIHAILŪ VITEAZULŪ/ DOMNULŪ ROMÂNIEI, MOLDOVEI, DOMNESCŪ/
 LOȚIIȚORŪ ȘI CAPITANŪ ÎN PRINCIPATULŪ TRANSILVANIEI
 ETC. ETC./ 1593 + 1601.

În partea stg., jos: Editore G. J. Filionescu. După Aegidiu Sadeler. Praga. 1601.

În partea dr., jos: Imprimerie Lemercier & [Cie r de Seine] 57. Paris.

D = 65 x 47 cm

Col.: Serviciul Județean Dolj al Arhivelor Naționale, Colecția Stampe, inv. 404

Bibliografie: Ioan C. Băcilă 1926, p. 10

Veniamin Costachi, Iași, 1862
 [Atelierul Tipolitografic al Albinei]
 Litograf: Alexandru Asachi
 Legenda: ПРЕОСВ. ВЕНЯМИНЪ КОСТАКЪ / Архиепископ Сучебей и Митрополит а тоатъ Молдова / Кавалер ордѣнулуй Cf: Анна Класа I. ку коронъ & .&
 Între portret și legendă, în partea stg.: A: A:/ 1862.
 În partea de jos, în dr.: Ла Псалтиреа едитатъ де Логоф. А. Башотъ ии Вор. Г. Асакі.
 D = 23,3 x 17,7 cm
 Col.: Biblioteca Muzeului Olteniei, Craiova, inv. 5161

Constantin Șerban, București, 1865
 [Stabilimentul litografic Gustav Wonneberg]
 Litograf: Alexander Kaczeanowski
 Legenda: COSTANTINO SERBANO PRINCIPE DI VALACCHIA &
 În cadru, în partea dr., jos: ALEX 94.
 Sub legendă, în partea stg.: A. Blouem deli.
 Sub legendă, în partea dr.: Il Bianchi fec.
 În partea de sus, în stg.: Pag. 73.
 În partea de sus, în dr.: No 2.
 D = 24,9 x 19,5 cm
 Col.: Biblioteca Muzeului Olteniei, Craiova, inv. 3064
 Bibliografie: Doina Pungă 2009, p. 202, cat. nr. 155

Ștefan cel Mare la anul 1504, București, [1860-1867]

Stabilimentul litografic Sander & Comp

Desenator: Carol Popp de Szathmari

Editor: Dimitrie Pappasoglu

Legenda: **ȘTEFAN CEL MARE - AL MOLDAVIEI/ la anul 1504.** Legenda este despărțită de o acvilă încoronată cu cruce în cioc și două săbii în gheare. Pe piept are un bour cu o stea între coarne.

Sub portret, în stg.: **Editor Maior D: Pappasoglu.**

Sub portret, în dr.: **Etab. Lith. Sander&Comp.**

D = 51 x 38 cm

Col.: Muzeul Olteniei, Craiova, Colecția Stampe, inv. I 461

Bibliografie: Ioan Strujan, Constantin Căzănișteanu 1972, p. 141; Repertoriul 1974, p. 9, cat.nr. 15; Radu Gabriel Dumitrescu 2010 b, p. 163, cat. nr. 9, fig. 9; Radu Gabriel Dumitrescu 2010 c, p. 132, cat. nr. 6, p. 137, fig. 6; Radu Gabriel Dumitrescu 2012 c, p. 224, cat. nr. 10, p. 228, ilustrația nr. 10

Grigore III Ghica, Paris, 1868

Imprimeria Joseph Lemercier

Litograf: Jean Adolphe Bocquin

Legenda: ΔΩΚΕ ΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΙΕΡΩΝ ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΣ/
ΓΟΥΝΕ ΔΕ ΣΥ ΓΚΙΚΑΔΩΝ ΚΟΙΡΑΝΕ ΚΑΙΤΕ ΝΟΑ.

În afara cadrului, în stg., jos: **Bocquin. lith.**

În afara cadrului, în dr., jos: **Imp. Lemercier et C.ie Paris.**

D = 33,2 x 21,7 cm

Col.: Serviciul Județean Dolj al Arhivelor Naționale, Colecția Stampe, inv. 36

Bibliografie: Jean Laran, Jean Adhémar 1942, p. 12; Radu Gabriel Dumitrescu 2010 a, pp.81-82, cat. nr. 3, p. 84, fig. 3

Ștefan cel Mare și Doamna Voichița, Iași, 1871
 Atelierul Tipolitografic H. Goldner
 Litograf: Alexandru Asachi
 Legenda: ȘTEFAN CEL MARE ETIENNE LE GRAND † DÓMNA VOICHITA †
 PRINCESSE VOICHITZA./ După originalul din Monastiroa Putna 1458. D'après
 l'original du Monastère Putna.
 Sub portret și deasupra legendei, în stg.: [A] ASAKI.
 D = 32 x 24 cm
 Col.: Muzeul Olteniei, Craiova, Colecția Stampe, inv. I 451
Bibliografie: Repertoriul 1974, p. 56, cat. nr. 242; Doina Pungă 2009, p. 189,
 cat. nr. 60; Radu Gabriel Dumitrescu 2010 c, p. 131, cat. nr. 3, p. 135, fig. 3

Mihai Bravu și Calăul, București, 1872
 Stabilimentul litografic Honoriu C. Wartha
 Litograf: Hipolit Henryk Napoleon Dembitzky
 Legenda: MIHAIŪ BRAVULŪ ȘI CALĂULŪ.
 Între cadru și legendă, în stg.: Librariu Editoru H. C. Wartha.
 În cadru, în partea dr. jos, semnătura litografului: HDEMBITZKI.
 În partea de jos, central: Premiu la Calendarul pentru Toți pe anul 1872.
 D = 51 x 33 cm
 Col.: Muzeul Olteniei, Craiova, Colecția Stampe, inv. I 48721
Bibliografie: Ioan C. Băcilă 1926, p. 36, nr. 25; Georgeta Răduică, Nicolin Răduică
 1981, p. 463; Doina Pungă 2009, p. 198, cat. nr. 125, p. 463, ilustrația nr. 358; Radu
 Gabriel Dumitrescu 2010 c, p. 132, cat. nr. 7, p. 138, fig. 7

Bustul lui Tudor Vladimirescu, București, 1879

Gravor: Theodor Aman

Sub portret în partea stg.: **Th. Aman 1879.**

D = 19 x 13 cm

Col.: Muzeul Olteniei, Craiova, Colecția Stampe, inv. I 102

Bibliografie: Radu Bogdan 1955, p. 134, cat. nr. 153; Repertoriul 1974, p. 37, cat. nr. 145; Doina Pungă 2009, p. 249, cat. nr. 516; Radu Gabriel Dumitrescu 2010 c, p. 132, cat. nr. 8, p. 138, fig. 8

Misiunea României în Orient, Viena, [1878-1880]
 Institutul artistic J. Haupt
 Stabilimentul litografic Honoriu C. Wartha
 Litografi: Hipolit Henryk Napoleon Dembitzky și Küstenje
 Editor: Grigore Luis
 Legenda: **MISSIUNEA RÔMÂNIEI ÎN ÔRIENTU.**
 Sub legendă, central: **Institutul artistic J. Haupt, Viena.**
 În cadru, în partea de sus, de o parte și de alta a alegoriei care arată o femeie, România, cu o faclă în mână, între alte două femei reprezentând Comerțul și Industria: **SULINA – CERNAVODA**, iar pe postamentul din dr. monograma **HD.** În planul inferior, în stg.: **KÛSTENJE.**
 Sub cadru, în partea stg.: **Etitura Gr. Luis.**
 Sub cadru, în partea dr.: **Tôte drepturile rezervate H. WARTHA.**
 D = 61,2 x 43,5 cm
 Col.: Serviciul Județean Dolj al Arhivelor Naționale, Colecția Stampe, inv. 12.
Bibliografie: G. Oprescu 1945, pp. 131-132

Carol I, Regele României, București, 1881

Tipolitografia Elia Grassiany

Editori: Carol Popp de Szathmari, Elia Grassiany

Legenda: **CAROL I./ REGELE ROMANIEI.**

Sub portret, în stg.: Editori Szathmari și Grassiany.

Sub portret, în dr.: **Tôte drepturile rezervate.**

D = 59,8 x 43,3 cm

Col.: Serviciul Județean Dolj al Arhivelor Naționale, Colecția Stampe, inv. 309

Bibliografie: G. Oprescu 1945, p. 135

Elisabeta, Regina României, București, 1881

Tipolitografia Elia Grassiany

Editori: Carol Popp de Szathmari, Elia Grassiany

Legenda: **ELISABETA./ REGINA ROMANIEI.**

Sub portret, în stg.: Editori Szathmari și Grassiany.

Sub portret, în dr.: **Tôte drepturile rezervate.**

D = 61,6 x 44,4 cm

Col.: Serviciul Județean Dolj al Arhivelor Naționale, Colecția Stampe, inv. 13

Bibliografie: G. Oprescu 1945, p. 135

Înălțarea României în Regat, București, [1881]

Tipolitografia Elia Grassiany

Editor: Elia Grassiany

Legenda: **INALȚAREA ROMÂNIEI ÎN REGAT.**

Între legendă și cadru, în partea stg.: Editor: E. Grassiani.

D = 42 x 60 cm

Col.: Serviciul Județean Dolj al Arhivelor Naționale, Colecția Stampe, inv. 296

INALȚAREA RÔMANIEI ÎN REGAT.

Încoronarea regelui Carol I și a reginei Elisabeta, București, 1882
 Tipografia „Curtii” F. Göbl
 Artist: R. Buths

Legenda: **Incoronarea de Rege și Regina a României/ a M. M. L. L. Carol I. și Elisabetha/ 10./22. Maiu 1881.**

În cadru, în partea stg., jos: **R. Buths/ composé/ et/ dessiné.**

Între legendă și cadru, în partea stg.: **Libraria Frati Jonnitiu & Comp.**

Între legendă și cadru, central: **Premiu la Calendarul pentru toți Romani pe 1882.**

Între legendă și cadru, în partea dr.: **Tôte drepturile rezervate.**

D = 38 x 46 cm

Col.: Serviciul Județean Dolj al Arhivelor Naționale, Colecția Stampe, inv. 292

Bibliografie: Georgeta Răduică, Nicolin Răduică 1981, p. 469

Incoronarea de Rege și Regina a României
a M. M. L. L. Carol I. și Elisabetha
 10.22. Maiu 1881.

Slugerul Tudor Vladimirescu, București, 1888
 Atelierul litografic Eduard Wiegand
 Desenator: Hiialla
 Editor: Nestor Nițescu
 Legenda: **SLUGERIU/ TUDOR VLADIMIRESCU/ 1821/ Martie în 20.**
 Sub portret, în partea stg.: Editor Nestor Nițescu 1888.
 Sub portret, în partea dr.: **Lith. Eduard Wiegand/ Str. Covaci N: 14.**
 Pe marginea cadrului portretului, în partea dr., jos: **Hiialla des.**
 În partea de jos este trecut jurământul de credință față de Tudor Vladimirescu al boierilor pământeni și al Mitropolitului Dionisie al Ungrovlachiei
 D = 40,9 x 30,9 cm
 Col.: Serviciul Județean Dolj al Arhivelor Naționale, Colecția Stampe, inv. 233

Tudor Vladimirescu, Târgu Jiu, 1894
 Tipolitografia Nicu D. Miloșescu
 Litograf: Vitold Rola Piekarski
 Legenda: **Portretul lui Tudor Vladimirescu/ din biserica Prejna (Mehedinți)**
 În dr. jos: **Tipo-Litografia Naționaé, N. D. Miloșescu T.-Jiu**
 Sub portret, în stg.: **V. R. P./94. T. JIU**
 D = 36,5 x 23,7 cm.
 Col: Serviciul Județean Dolj al Arhivelor Naționale, Colecția Stampe, inv. 318
Bibliografie: Radu Gabriel Dumitrescu 2010 a, p. 83, cat. nr. 11, p. 86, fig. 11

LE PRINCE MICHEL ȘTURDZA
Prince régnant de Moldavie

Mihail Sturdza, Paris, 1907
Imprimeria Plon-Nourrit et Cie
Pictor: Gheorghe Lemeni
Gravor: Jules Adolphe Chauvet

Legenda: LE PRINCE MICHEL STURDZA/ Prince régnant de Moldavie/ 1834-1849/ (d'après le portrait original appartenant au prince Démètre Michel Sturdza).
Sub portret legendele: Lemeny pinxit – în stg; Plon-Nourrit & Cie Edit. – central;
Héliog. Chauvet – în dr.

D= 21 x 14,5 cm
Col.: Biblioteca Muzeului Olteniei, Craiova, inv. 2875

Panahida de la Războieni, București, [1905-1919]
Legenda: ȘTEFAN CEL MARE LA VALEA-ALBA 1496 8. NOEMBRIE.
În dr. jos: SOCEC&CO., Societate Anonimă, București,
Sucursale Ploesti, Iași, Craiova.

D = 42 x 31,7 cm

Col.: Serviciul Județean Dolj al Arhivelor Naționale, Colecția Stampe, inv. 30

Bibliografie: Nicolae Th. Ionnițiu 1943, p. 156; Radu Gabriel Dumitrescu
2010 a, p. 83, cat. nr. 12, p. 86, fig. 12

Momente din timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza, București, [1911-1919]

De la stg. la dr. și de sus în jos legendele:

- 1859/ DEPUNEREA JURĂMÂNTULUI/ CA DOMN AL MOLDOVEI
- 1859/ PRIMIREA CA DOMN AL MUNTENIEI
- 1861/ VISITA LA CONSTANTINOPOL
- 1862/ BARBU CATARGIU ÎNSĂRCINAT CU FORMAREA/ PRIMULUI CABINET AL PRINCIPATELOR UNITE
- 1862/ UNIREA, STERGEREA HOTARULUI/ ÎNTRE PRINCIPATE
- 1864/ DISOLVAREA CAMEREI ȚĂRANILOR
- 1864/ ÎMPROPRIETĂRIREA ȚĂRANILOR
- 1864/ LEGEA INSTRUCȚIUNEI PUBLICE
- 1864/ SECULARIZARE MĂNĂSTIRILOR
- 1866/ ABDICAREA
- 1866/ ÎNDEPĂRTAREA DIN ȚARĂ
- 1911/ RECUNOȘTINȚA POPORULUI/ INAUGURAREA SATUEI LA IAȘI

Sub aceste scene: Alexandru I Jon Cuza Voda.

În dr. jos: SOCEC&CO., Societate Anonimă. București. Sucursale Ploești, Iasi, Craiova.

D = 42 x 31,7 cm

Col: Serviciul Județean Dolj al Arhivelor Naționale, Colecția Stampe, inv. 29

Bibliografie: Radu Gabriel Dumitrescu 2010 a, pp. 83-84, cat. nr. 13, p. 86, fig. 13

Alexandru Dimitrie Ghica, Londra

Nedat

Gravor: Andrew Duncan

Legenda: Alexander Ghika,/ Hospodar.

Pe marginea portretului, în partea dr., jos: A. Duncan Sc.

D = 19 x 16 cm

Col.: Muzeul Olteniei, Craiova, Colecția Stampe, inv. I 419/2

Încoronarea regelui Carol I și a reginei Elisabeta, București, 1882 [detaliu]
Col.: Serviciul Județean Dolj al Arhivelor Naționale, Colecția Stampe, inv. 292
Bibliografie: Georgeta Răduică, Nicolin Răduică 1981, p. 469

D. A. Sturdza 1874: D. A. Sturdza, *Memorii asupra portretelor Domnilor Români*, în „Analele Societății Academice Române”, s. I, t. 6, 1874.

Const. V. Obedeau 1906: Const. V. Obedeau, *Portretele lui Mihai-Viteazu*, București, Institutul de Arte Grafice „Carol Göbl”, 1906.

Nicolae Iorga 1912: Nicolae Iorga, *Gheorghe Asachi ca tipograf și editor – după „Catalogul” lui din 1847 –*, în AARMSI, s. II, t. XXXIV, 1912, pp. 743-767.

Ioan C. Băcilă 1926: Ioan C. Băcilă, *Portretele lui Mihai Viteazul*, Sibiu, Editura Asociațiunii, 1926.

Nicolae Iorga 1928: Nicolae Iorga, *Ilustrația cărților românești 1860-1890*, în „Almanahul Graficei Române”, Craiova, Editura Grafica Română, 1928.

Nicolae Iorga 1930: Nicolae Iorga, *Domnii români după portrete și*

frăse contemporane, Sibiu, Editura și Tiparul Krafft & Drotleff S. A., 1930.

Barbu Theodorescu 1938: Barbu Theodorescu, *Constantin Lecca*, București, Imprimeria Națională, 1938.

G. Oprescu 1942: G. Oprescu, *Grafica românească în secolul al XIX-lea*, vol. III, București, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, 1942.

Jean Laran, Jean Adhémar 1942: Jean Laran, Jean Adhémar, *Inventaire du fonds français après 1800*, vol. III, Bocquin-Byon, Paris, 1942.

Nicolae Th. Ionnițiu 1943: Nicolae Th. Ionnițiu, *Istoria editurii românești*, București, Editura „Cartea românească”, 1943.

G. Oprescu 1945: G. Oprescu, *Grafica românească în secolul al XIX-lea*, vol. II, București, Fundația Regală Mihai I, 1945.

Elena Niculescu, Tinca Tarangul 1969: Elena Niculescu, Tinca

Tarangul, Gravuri flamande și olandeze. Catalog, Sibiu, 1969.

Bibliografia analitică 1970: *Bibliografia analitică a periodicelor românești*, vol. II, 1851-1858, partea I, întocmită de Ioan Lupu, Dan Berindei, Nestor Camariano, Ovidiu Papadima, București, Editura Academiei, 1970.

Ioan Strujan, Constantin Căzănișteanu 1972: Ioan Strujan, Constantin Căzănișteanu, *Locotenent-colonelul Dimitrie Pappazoglu*, București, Editura Militară, 1972.

Nicolae Bălcescu 1974: Nicolae Bălcescu, *Opere*, vol. I, *Scrieri istorice, politice și economice 1844-1847*, ediție critică de G. Zane și Elena G. Zane, București, Editura Academiei, 1974.

Repertoriul 1974: *Repertoriul grafice românești din secolul al XIX-lea (Desen. Acuarelă. Pastel. Gravură)*, vol. I, A-R, București, 1974.

Repertoriul 1975: *Repertoriul graficii românești din secolul al XIX-lea (Desen. Acuarelă. Pastel. Gravură)*, vol. II, S-Z, București, 1975.

Valerian L. Ciofu 1978-1979: Valerian L. Ciofu, *Iconografia lui Dimitrie Cantemir în artele secolelor XVII-XIX*, în CI, s. n., IX-X, Iași, 1978-1979.

Georgeta Răduică, Nicolin Răduică 1981: Georgeta Răduică, Nicolin Răduică, *Calendare și almanahuri românești 1731-1918. Dicționar bibliografic*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1981.

Andrei Pippidi 1987: Andrei Pippidi, *Mihai Viteazul în arta epocii sale*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1987.

Mariana Vida 1999: Mariana Vida, *Incunabile litografice și exemplare rare din colecția Cabinetului de Desene și Gravuri*, Muzeul Național de Artă al României, Cabinetul de Desene și Gravuri, București, 1999.

Paul Rezeanu 2005: Paul Rezeanu, *Constantin Lecca*, București, Editura Arcade, 2005.

Doina Pungă 2009: Doina Pungă, *Grafica pe teritoriul României în secolul al XIX-lea. Litografia și gravura în acvaforie*, București, Editura Oscar Print, 2009.

Radu Gabriel Dumitrescu 2009: Radu Gabriel Dumitrescu, *Colecția de Stampe a Muzeului Olteniei. Figuri politice din spațiul românesc și european*, în „Anuarul Muzeului Literaturii Române Iași”, an II, Iași, Editura Alfa, 2009.

Valentin Sava 2010: Valentin Sava, *Portretul modern în pictura românească aflată în patrimoniul Muzeului de Artă din Iași*, Iași, Editura Artes, 2010.

Radu Gabriel Dumitrescu 2010 a: Radu Gabriel Dumitrescu, *Figuri politice din spațiul românesc și european în Colecția de Stampe*

a Direcției Județene a Arhivelor Naționale Dolj, în „Revista de Istorie a Muscelului. Studii și Comunicări”, XI, Câmpulung Muscel, Editura Universității din Pitești, 2010.

Radu Gabriel Dumitrescu 2010 b: Radu Gabriel Dumitrescu, *Considerații asupra câtorva portrete din Colecția de Stampe a Arhivelor Naționale Istorice Centrale*, în „Anuarul Muzeului Literaturii Române Iași”, an III, Iași, Editura Junimea, 2010.

Radu Gabriel Dumitrescu 2010 c: Radu Gabriel Dumitrescu, *Observations on several prints from the collection of the Museum of Oltenia*, în „Oltenia. Studii și Comunicări. Arheologie-Istorie”, vol. XVII, Craiova, 2010.

Radu Gabriel Dumitrescu 2011: Radu Gabriel Dumitrescu, *Portrete ale unor Domni români într-o „istorie” din secolul al XVII-lea*, în

vol. *Continuitate istorică în spațiu și timp. Profesorul Vladimir Osiac la 70 de ani*, coord. Sorin Liviu Damean, Marusia Cîrstea, Craiova, Editura Universitaria Craiova, 2011.

Radu Gabriel Dumitrescu 2012 a: Radu Gabriel Dumitrescu, *Portrete și compoziții istorice în opera câtorva litografi din Țara Românească*, în „Buletinul Centrului pentru dialog între științe și teologie”, an IX, nr. 1/2012, Editura Universitaria Craiova, 2012.

Radu Gabriel Dumitrescu 2012 c: Radu Gabriel Dumitrescu, *Figura lui Ștefan cel Mare în viziunea artiștilor din secolul al XIX-lea*, în vol. *Destin de istoric. In honorem Dinu C. Giurescu*, editori Cezar Avram, Dinică Ciobotea, Vladimir Osiac, Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2012